

ת"צ 34200-06-11
ת"צ 35135-06-11
לפני כב' השופט יגאל גריל, ס' נשיא

בבית המשפט המחוזי
בחיפה

בעניין:

אקו-טק (מיקרו חלקים) בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד מיכאל מאיר ואח'

המבקשת
בת"צ 34200-06-11 :

המבקש

יואב יחיעם

בת"צ 35135-06-11 :

ע"י ב"כ עו"ד מירה רשף ו/או יאיר שפרן ואח'

- נ ג ד -

המשיבה

כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד יגאל ארנון ושות'

בת"צ 34200-06-11 :

המשיבה

פייפאל ישראל בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד יובל לוי

בת"צ 35135-06-11 :

בנק ישראל (הפיקוח על הבנקים)
ע"י ב"כ עו"ד מפרקליטות מחוז תל-אביב (אזרחי)

עמדה מטעם בנק ישראל (הפיקוח על הבנקים)

בהתאם להחלטת בית המשפט העליון מיום 13.1.2016 והחלטת בית המשפט הנכבד מיום 14.3.2016, מתכבד בנק ישראל (הפיקוח על הבנקים) (להלן- **בנק ישראל**) להגיש את עמדתו בנוגע לשני השינויים שנעשו בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008 (להלן- **כללי העמלות**) ביחס לסעיף 4 לתוספת הרביעית להם, האחד מיום 18.11.2012 והשני מיום 29.1.2015 בשאלה האם מדובר בהבהרה, או בתיקון הכללים ביחס לכל אחד מהשינויים, כדלהלן:

1. סעיף 9ט(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן- **החוק**), קובע כי **"הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת, יקבע, בכללים, רשימה של שירותים שבעדם רשאי תאגיד בנקאי לגבות עמלות מלקוחותיו, ואופן חישובן של העמלות שניתן לגבות בעד שירותים אלה..."**.
2. מכוח הסעיף האמור, נקבעו כללי העמלות. הכללים הראשונים נכנסו לתוקף ביום 5.1.2008.
3. סעיף 9ט(ד) לחוק קובע כי **"בקביעת הכללים לפי סעיף זה, יפעל הנגיד להצגה הוגנת ומובנת של העמלות, במטרה להבטיח את יכולת הלקוחות להשוות את העלות של ניהול חשבון ואמצעי תשלום, וכן יפעל בשים לב, ככל שניתן, לצורך במניעת גביה של עמלות שונות בעד אותו שירות, אלא אם כן סבר כי קיימות נסיבות המצדיקות גביה כאמור."**
4. מכוח הסעיף האמור עולה כי העיקרון המרכזי המנחה בקביעת העמלות הוא הצגה הוגנת ומובנת של העמלות, במטרה להבטיח את היכולת של הלקוחות להשוות את העלות של ניהול חשבון ואמצעי תשלום.
5. השירות אשר עומד במוקד הדיון מושא ההליך הוא שירות **"המרת מטבע בשל עסקאות בחוץ לארץ, ובשל משיכות מזומן ממכשיר אוטומטי"**, אשר נקבע בכללים הראשונים בפסקה (7) לחלק 6 (כרטיסי חיוב) לתוספת הראשונה, היא התעריפון המלא:

שירות	מחיר	מועד הגביה	הערות
חלק 1 – חשבון עובר ושב			
(7) עסקאות במטבע חוץ	עסקאות בדולר או באירו ... אחוז		העמלה תחושב לפי השער היציג של סכום ההמרה במטבע המקורי שלפיו בוצעה העסקה; בהעדר שער יציג תחושב העמלה לפי סכום החיוב במטבע ההמרה של הסולק הבין-לאומי
	עסקאות במטבע אחר ... אחוז		

6. התוספת הרביעית אליה מתייחסת החלטת בית-המשפט העליון היא התעריפון המצומצם, אשר נקבע מתוך התעריפון המלא (סעיף 9ט(ב) לחוק). תעריפון זה מרכז את השירותים שניתנים ללקוחות להם הונפק כרטיס חיוב. הואיל ותעריפון זה נגזר, כאמור, מהתעריפון המלא, להלן תובא התייחסות לתיקונים שבוצעו בתעריפון המלא.
7. בעת קביעת השירות של **"המרת מטבע בשל עסקאות בחוץ לארץ"** לראשונה, הפיקוח על הבנקים ביקש להסדיר את גביית העמלה בעד השירות שהיה נפוץ באותה עת, במסגרתו לקוח בעל כרטיס חיוב ישראלי נוסע לחוץ-לארץ ומבצע עסקה שנקובה במטבע חוץ באמצעות כרטיס החיוב הישראלי בבית עסק במדינה הזרה.

8. במצב זה, הותר לחברות כרטיסי האשראי לגבות עמלה בגין המרת המטבע בו הייתה נקובה העסקה שנערכה בחוץ לארץ למטבע השקל החדש. באותה עת, לא נבחנה וממילא לא הוסדרה גביית עמלת המרה בשל עסקה שנעשית מול בית עסק בישראל באמצעות סולק שנמצא בחוץ-לארץ, שכן דרך זו של עסקאות לא הייתה נפוצה ומוכרת בשוק הקמעונאי באותה העת.
9. בעקבות תלונות שהתקבלו בפיקוח על הבנקים מצד לקוחות של חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - **חברת כ.א.ל.**), שעניינן גביית עמלת המרה בגין עסקאות שבוצעו עם בית עסק בישראל במטבע ישראלי באמצעות האינטרנט, נערכה בחינה רוחבית של נושא זה בפיקוח על הבנקים, וגובשה העמדה, כי במקרה שבו עסקה מבוצעת באמצעות כרטיס חיוב ישראלי בבית עסק בישראל ובמטבע ישראלי, הרי שהלקוח הסביר אינו מצפה לסליקת העסקה במטבע זר, ובוודאי שאינו נותן את הסכמתו לתשלום עמלת המרה בנוסף לסכום העסקה. זאת בשונה מביצוע עסקה במטבע חוץ בבית עסק בחוץ לארץ. לאור זאת, סבר הפיקוח כי אין מקום לגבות את העמלה במקרה של ביצוע עסקה עם בית עסק בישראל, במטבע ישראלי באמצעות האינטרנט.
10. מהמסמכים המצויים בתיק עולה, כי הוחלט שלא לחייב את החברה לבצע השבה לכלל הלקוחות מהם נגבתה העמלה, כי אם להסתפק בתיקון המצב במבט צופה פני עתיד, בהתחשב בפסק-הדין שהוצג על-ידי חברת כ.א.ל. (ת"צ 369-02-07 (שלום הרצליה) **בר-יוסף ואח' נגד כרטיסי אשראי לישראל בע"מ** (פורסם בנבו, 21.5.2007)), בו נקבע כי יש משמעות למקומו של הסולק, אתו מתקשר בית-העסק, ומאחר ולטענת חברת כ.א.ל. העובדה שעסקה שודרה באמצעות ארגון ויזה הבינלאומי גרמה להוצאות נוספות לחברה לעומת עסקה שנסלקה על-ידי סולק מקומי. תיקון המצב בהתאם לעמדת הפיקוח על הבנקים נעשה במסגרת התיקון לכללי העמלות (פורסם בקובץ התקנות 7196 מיום 27.12.2012) על-ידי הוספת הערה מפורשת, לפיה **"אין לגבות עמלה זו בעבור עסקאות שבוצעו במטבע ישראלי עם בית עסק שפועל בישראל"**.
11. לעניין תיקון כללי העמלות, שפורסם בקובץ התקנות 7486 מיום 29.1.2015, לנוכח ריבוי העסקאות המבוצעות באינטרנט, בין אם באתרים של עסקים הפועלים בישראל ובין אם באתרים של עסקים הפועלים בחו"ל, ולנוכח הפיכת השקל הישראלי למטבע בר המרה, הוחלט על שינוי אופן החישוב שנקבע בכללים, כך שעמלת ההמרה לא תחושב בהתאם למקום מושבו של בית העסק ("בחוץ לארץ") כי אם בהתאם למטבע בו נקובה העסקה ("מט"ח"). זאת, על מנת לפשט ולהקל על הלקוח הסביר את ההשוואה בין העמלות הנגבות ממנו בגין ביצוע עסקאות במטבע חוץ באמצעות כרטיסי חיוב. כתוצאה מתיקון זה, לא נגבית העמלה במקרה של ביצוע עסקה בשקלים בחוץ לארץ.

שלמה כהן, עו"ד
פרקליטות מחוז ת"א (אזרחי)

ב"כ בנק ישראל (הפיקוח על הבנקים)